

Рогозян Ю. С.

Луганский филиал Института экономико-правовых исследований
Национальной академии наук Украины

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧЕСКИЕ ПОДХОДЫ К ФОРМИРОВАНИЮ ОРГАНИЗАЦИОННО-УПРАВЛЕНЧЕСКОГО ПОТЕНЦИАЛА РЕГИОНА

Резюме

В статье раскрываются теоретико-методические основы организационно-управленческого потенциала региона. Определена научная сущность понятия «потенциал». Выявлены закономерности использования организационно-управленческого потенциала региона. Предложено использовать концептуальную модель организационно-управленческого потенциала региона на основе построения системы принципов. Обоснована сущность и составляющие элементы механизма формирования организационно-управленческого потенциала регионов.

Ключевые слова: организационно-управленческий потенциал, регион, принципы, концептуальная модель, механизм, категория.

Rohozyan J. S.

Lugansk branch of the Institute of Economic and Legal Researches
National Academy of Sciences of Ukraine

THEORETICAL AND METHODOLOGICAL APPROACHES TO FORMATION ORGANIZATIONAL AND MANAGEMENT POTENTIAL OF THE REGION

Summary

In the article the theoretical and methodological foundations of organizational and managerial capacity of the region are revealed. Defined the essence of scientific concept of «potential». The regularities using organizational and management capacity in the region are presented. A conceptual model using organizational and management capacity of the region based on system construction principles. The essence shows the components of the mechanism of organizational and managerial potential formation.

Keywords: organizational and management capacity, region, principles, conceptual model, mechanism category.

УДК 332

Сивоконь А. В.

Институт экономико-правовых исследований Национальной академии наук Украины

ІНФРАСТРУКТУРНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РЕГІОНАЛЬНОГО РИНКУ ПРАЦІ

У статті розглянуто сутність інфраструктури, ринкової інфраструктури, ринку праці. Визначено та розглянуто види ринкової інфраструктури. Досліджено функції ринку праці. Визначено організаційну складову інфраструктурного забезпечення ринку праці в регіональному розрізі. Розкрито сутність елементів (складових) регіонального ринку праці.

Ключові слова: інфраструктура, регіональний ринок праці, функції.

Постановка проблеми. Категорія «інфраструктура» походить від сполучення латинських слів *infra*, що перекладається як «нижче, під» та *structura*, що у перекладі означає «будова, розташування», і визначається як комплекс галузей господарства, обслуговуючих виробництво, включаючи будівництво доріг, каналів, водосховищ, портів, мостів, аеродромів, складів, енергетичних господарств, транспорт, зв'язок, водо забезпечення та каналізацію, освіту, науку, охорону здоров'я [1, с. 23-30; 3, с. 11].

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Вивченню питань розвитку інфраструктури ринку праці присвячено роботи багатьох вчених-економістів, таких як П.Ю. Буряк, Б.А. Карпінський, М.І. Григор'єва. Так, інфраструктура ринку праці ними визначається як «державні та недержавні заклади сприяння зайнятості, кадрові служби підприємств і фірм, громадські організації і фонди, нормативно-правове середовище, що взаємодіють між попитом і пропозицією праці» [3, с. 19]. Іншими українськими економістами інфраструктура ринку праці визначається як «сукупність суб'єктів, які забезпечують організаційну, економічну, правову і науково-методичну, тобто всебічно, функціону-

вання ринку праці, не допускаючи стихійності в його розвитку» [3, с. 89].

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми. При цьому основним завданням інфраструктури ринку праці визначається забезпечення підвищення гнучкості та ефективності функціонування ринку праці за рахунок різних інструментів та засад, які постійно змінюються, розвиваються та потребують вивчення.

Мета статті. Головною метою даного дослідження є визначення засад інфраструктурного забезпечення регіонального ринку праці.

Виклад основного матеріалу. В сучасній економічній літературі виділяються поняття «виробнича інфраструктура» та «соціальна інфраструктура». При цьому виробнича інфраструктура визначається як «комплекс галузей, обслуговуючих матеріальне виробництво та забезпечуючи підвищення його ефективності» [4, с. 34]. До складу галузей виробничої інфраструктури відносять транспорт та зв'язок, енергетичне господарство, водозабезпечення, складське господарство, ремонтно-будівельний комплекс, інформаційне забезпечення та інші в частині обслуговування основного виробництва.

Соціальну інфраструктуру визначають як «сукупність об'єктів, функціонування яких пов'язано із задоволенням особистих потреб, забезпеченням життєдіяльності, інтелектуального та духовного розвитку кожної людини» [3, с. 114]. До складу соціальної інфраструктури включають підприємства та установи соціально-побутового і соціально-духовного призначення. При цьому соціально-побутову інфраструктуру утворюють діючі об'єкти торгівлі, громадського харчування, побутового обслуговування, житлово-комунального господарства та частково обслуговуючі населення підприємства й установи виробничої сфери. Тоді як інфраструктура соціально-духовного призначення являє собою сукупність закладів освіти, культури, охорони здоров'я, масової інформації, фізичної культури і спорту та інших. При цьому метою управління соціальною інфраструктурою є «всебічне задоволення матеріальних, культурних та духовних потреб населення» [3, с. 65].

Включення забезпечення матеріальних потреб населення, основою чого є праця, до завдань управління соціальною структурою вже дає право віднести об'єкти, що забезпечують функціонування ринку праці до складу об'єктів соціальної інфраструктури. Крім того, необхідно врахувати духовний та культурний зміст праці, що надає людині можливості до саморозвитку, культурного і професійного зростання. Разом з тим праця є одним із факторів виробництва [3, с. 78], а носії праці є одночасно безпосередньою продуктивною силою виробництва та споживачами кінцевого продукту виробництва [4, с. 34]. Це визначає можливість віднесення об'єктів, що забезпечують функціонування ринку праці до складу об'єктів виробничої інфраструктури.

Ринкова інфраструктура – це система установ і організацій, що забезпечують рух товарів і послуг на ринку. Зустрічаються і інші визначення ринкової інфраструктури. Її визначають як комплекс елементів, інститутів та видів діяльності, що створюють організаційно-економічні умови для функціонування ринку; як сукупність установ, організацій державних і комерційних підприємств і служб, що забезпечують нормальне функціонування ринку; як сукупність інститутів ринку, які обслуговують і забезпечують рух товарів і послуг, капіталів і робочої сили. Розрізняють організаційну та матеріальну складову інфраструктури. Організаційна база інфраструктури ринку включає постачальницько-збутові, брокерські та інші посередницькі організації, комерційні фірми великих промислових підприємств. Матеріальна база складається з транспортних, банківських і страхових систем, великих самостійних банківських та кредитно-ощадних установ, а також різних за обсягом операцій середніх і дрібних комерційних банків. Розрізняють такі види ринкової інфраструктури. Залежно від структури продуктивних сил розрізняють: інфраструктуру кадрову (організації та навчальні центри з підготовки кадрів різної кваліфікації для роботи на біржах, у банках, страхових компаніях тощо); інфраструктуру матеріально-речову (транспортні системи, складські та інші приміщення); інфраструктуру наукову (посередницькі структури, які здійснюють купівлю-продаж патентів, ліцензій, «ноу-хау» та інших об'єктів інтелектуальної власності); інфраструктуру інформаційну (всі типи бірж, оптові, брокерські, аудиторські організації тощо). Залежно від структури економічних відносин виділяють техніко-економічну інфраструктуру (підрозділи підприємств і організацій, які займаються налагодженням відносин спеціалізації, кооперування, комбінування

виробництва з іншими підприємствами, організаціями та установами всередині країни і за її межами). Залежно від структури організаційно-економічних відносин – маркетингові служби, управлінські структури на мікрорівні тощо. Залежно від структури економічної власності – банківські та страхові компанії, кредитні установи тощо. Найважливішими елементами ринкової інфраструктури є ярмарки, аукціони, біржі. Важливим напрямом процесу розбудови соціально-орієнтованих ринкових відносин в Україні є формування такої інфраструктури національного ринку праці, що забезпечує його ефективне функціонування та відповідає ринковим умовам господарювання.

Відповідно до змісту та функцій ринку праці надамо визначення поняттю «інфраструктура ринку праці». Інфраструктура ринку праці – це сукупність об'єктів, що забезпечують функціонування ринку праці, сприяють ефективній зайнятості, регулюють відносини між роботодавцями і працівниками з приводу оплати праці, вирішення трудових конфліктів, управління міграційними процесами в країні [17, с. 156]. При цьому об'єкти, що забезпечують функціонування ринку праці, правомірно поділити на дві групи: організації та установи, що забезпечують функціонування ринку праці; нормативно-правове середовище, що регулює співвідношення попиту та пропозиції на ринку праці.

Існує багато підходів до визначення категорії ринку праці. Ряд науковців першого підходу, найбільш значна група – розглядають ринок праці крізь призму суспільних відносин. Таку думку розділяють Г.Т. Завіновська, Д.П. Богиня, О.А. Грішнова та інші [2; 11]. Друга група вчених розглядають ринок праці як механізм забезпечення узгодження ціни та умов праці між роботодавцями і найманими працівниками, а саме Б.М. Генкін, А.О. Горова, А.В. Калина [7; 8; 12, с. 38]. Третя група вчених визначає ринок праці через його складові елементи – попит та пропозицію. Даної думки дотримуються такі вчені, як Т.В. Трошина, С. Фішман, В.П. Журавльова [28]. Представники четвертої групи, В.М. Петюх, Т.О. Стеценко та інші, розглядають ринок праці як систему трудових відносин, які ґрунтуються на розподілі, обміні та використанні робочої сили [6]. Так, Г.В. Косовська, О.В. Крушельницька визначає, що ринок праці – це система обміну індивідуальних здібностей до праці на фонд життєвих цінностей, необхідних для відтворення робочої сили [4]. Проте варто зазначити, що зводити поняття ринку праці лише до сфери обміну не є доречним. Ринок праці здатен забезпечити безперервність процесу відтворення робочої сили, саме в цьому полягає економічна сутність ринкових процесів.

Таким чином, узагальнюючі наукові точки зору щодо сутності регіонального ринку праці, під ним варто розуміти сферу суспільних відносин між суб'єктами (роботодавцями, робітниками, державними органами) з приводу забезпечення відтворення, обміну та використання праці з метою регулювання попиту та пропозиції на ринку праці.

Ринок праці виконує такі функції. Функція розміщення, що визначає міста та розміщує робочу силу у відповідності до попиту. Селективна функція полягає у виборі робочої сили у відповідності до попиту та пропозиції, враховуючи професійно-кваліфікаційні характеристики робочої сили. Найбільш суттєво проявляється ця функція на мікроекономічному рівні. Розподільча функція пов'язана з розподілом доходів робітників виходячи із співвідношення попиту та пропозиції на ринку праці [14]. М.Ю. Пінтаєва виділяє такі функції ринку праці:

координаційна – координація праці з метою досягнення найвищих кінцевих результатів. Ринок праці створює конкуренцію за робочі місця, сприяє оптимізації використання робочої сили, поширенню різноманітних форм зайнятості, забезпечує відповідність між наявними робочими місцями і чисельністю зайнятих, спонукає до досягнення продуктивної зайнятості; селективна – безпосередній відбір працівників: частина збільшує свою присутність на ринку, частина – зменшує, частина залишається незмінною; дистрибутивна – формування ціни праці з позицій її конкретного внеску в кінцеві результати роботи підприємства [18, с. 24]. Серед основних функцій ринку праці транзитивного періоду виділяють: визначення та підтримку оптимальних співвідношень між попитом (споживанням) та пропозицією робочої сили на ринку праці; стимулювання ефективного функціонування ресурсів праці шляхом встановлення суспільно-нормальної її вартості на ринку праці і розробці конкретних державних заходів щодо стимулювання її використання на макро- та мікрорівнях; розвиток загальноосвітнього та професійного рівня працівників; узгодження інтересів працівників і роботодавців шляхом заключення та чіткого виконання відповідних угод на основі розвитку соціального партнерства; регулювання конкурентних відносин і формування економічно обґрунтованої структури зайнятості згідно з загальнодержавними та регіональними потребами в робочій силі [27, с. 10-11].

Водночас є такі функції, які ринок не може виконувати, тому їх потрібно покласти в основу державної політики і реалізовувати відповідними органами управління. До цих функцій належать матеріальна та соціальна підтримка соціально вразливих верств населення, організація професійної підготовки та перепідготовки кадрів, забезпечення сприятливих (пільгових) умов для розвитку соціальної інфраструктури, дрібного підприємництва, фермерства, здійснення заходів щодо вирівнювання розвитку окремих регіонів тощо. Ринковий механізм сам по собі не може забезпечити повної, продуктивної і вільно обраної зайнятості, як цього вимагає Конституція та Закон України «Про зайнятість населення України» [13; 20]. Неорганізований ринок не в змозі своєчасно пристосувати структуру робочої сили до мінливого попиту на неї або забезпечує це з великими соціальними втратами. Цього можна досягти цілеспрямованим вливанням на ринковий механізм через сукупність взаємопов'язаних заходів економічного, правового, організаційного характеру, що дозволяють змінити ситуацію на ринку праці, забезпечити нормальне його функціонування, зняти або попередити виникнення соціальної напруги.

Чисто конкурентні (засновані на вільній конкуренції) і чисто регульовані ринки праці існують тільки в теоретичних моделях. У різних країнах реально існують ринки праці, що знаходяться на межі цих двох крайностей, переходячи з одного стану в інший залежно від діючої економічної системи, а на різних підприємствах – залежно від стилю керівництва (демократичного, авторитарного).

Регулюючий вплив має різний характер: захисний (для окремих груп населення); заохочувальний (для адміністрації, населення); обмежений; директивний; контрольний; організаційний. Об'єктами регулювання виступає поведінка як найманої робочої сили, так і роботодавців. Цілеспрямоване регулювання процесів на ринку праці вимагає відповідних коригувань в законодавчих актах, в інвестиційній, цінній, фінансово-кредитній, соціальній політиці, врахування регіональних особливостей розвитку суспільного виробни-

цтва. Регулювання ринку праці здійснюється за двома напрямками: пасивним, коли об'єктом уваги є робоча сила, яка активно шукає роботу, тобто розроблені заходи спрямовані в основному на безробітних та їх працевлаштування або перепідготовку; активним – спрямованим на попередження безробіття, тобто заходи мають попереджувальний характер. Регулююча функція держави реалізується через: законодавство, норми державного, трудового та адміністративного права; встановлення рівних можливостей прийняття на роботу, відбору кадрів, їх оцінки; соціальний захист незахищених верств населення та звільнених працівників; контроль за рівнем безробіття; організацію системи підготовки та перепідготовки населення; державну програму зайнятості; встановлення мінімальної зарплати; регулювання тривалості робочого часу; забезпечення безпеки здоров'я людей; інтеграцію в міжнародний ринок праці і міграційну політику.

Безпосередньо регулювання ринку праці здійснюється державною службою зайнятості, Міністерством соціальної політики України, Міністерством освіти і науки України, міграційними службами. Велике значення в регулюванні ситуації на регіональному ринку праці мають місцеві органи управління. Адміністрація області (міста) разом з регіональною службою зайнятості розробляють регіональні програми зайнятості, формують фінансово-кредитний механізм впливу на кількість робочих місць, регулюють міграційну політику, організовують господарські роботи. Державне регулювання зайнятості, забезпечуючи зміни у структурі, повинне, по-перше, створити умови для послідовних переміщень трудових ресурсів з урахуванням справжніх розмірів і глибини диспропорції в їх розподілі і, по-друге, покласти в основу цих переміщень критерій економічної доцільності та ефективності господарювання. Такий підхід передбачає розроблення конкретних механізмів і важелів державної системи регулювання ринку праці. В основу заходів щодо державного регулювання зайнятості населення повинно бути покладено заохочення економічного зростання, підвищення ефективності виробництва, продуктивності праці, що розглядаються як найважливіші умови підтримки і створення ефективно зайнятості. Надання всебічної допомоги вітчизняному виробнику, підтримка власних інвестицій і залучення іноземних є довготерміновими напрямками регулювання зайнятості.

Ринок праці – це соціально-економічні відносини між вільними власниками робочої сили, що потребують роботи за наймом, і фізичними та юридичними власниками засобів виробництва, що пред'являють попит на найману робочу силу з приводу розподілу, перерозподілу, найму і включення робочої сили в процес суспільного виробництва. Крім того, існують такі різновиди ринку праці, як відкритий і прихований. На відкритому ринку представлено все працездатне населення. Це насамперед організована, офіційна частина ринку – населення, яке перебуває на обліку в державних службах зайнятості, тобто безробітні, а також випускники державної системи професійного навчання. Друга, неофіційна, частина охоплює тих громадян, які намагаються влаштуватися на роботу через прямі контакти з підприємствами або з недержавними структурами працевлаштування. До прихованого ринку належать працівники, зайняті на підприємствах і в організаціях, проте мають велику ймовірність опинитися без роботи з причин зниження темпів розвитку виробництва, його конверсії, ліквідації колишніх економічних і виробничих взаємозв'язків (рис. 1).

Складовими відкритого ринку праці є його офіційна і неофіційна частина. Офіційна частина відкритого ринку праці має в своєму складі вільну робочу силу і вакансії, що зареєстровані в державних службах зайнятості, а також учнівські місця в системі професвіти (куди входять як державні, так і недержавні навчальні заклади). Неофіційна частина відкритого ринку праці акумулює ту частину вакансій і навчальних місць, а також ту частину пропозицій робочої сили, які не охоплені послугами органів працевлаштування і формальної професвіти, і де потреба в працевлаштуванні задовольняється на засадах безпосередніх контактів між працедавцями і особами, що шукають роботу [1; 5]. Прихована частина ринку праці, яку часто називають «прихованим безробіттям» – це особи формально зайняті в народному господарстві, але котрі у зв'язку зі скороченням обсягів виробництва, або зміною його структури без збитків для виробництва могли б бути вивільнені.

Прихований ринок праці також можна розділити на офіційний і не-офіційний. Офіційна частина прихованого ринку праці реєструється статистикою у вигляді осіб, які перебувають в адміністративних відпустках з ініціативи адміністрації, а також осіб, змушених працювати неповний робочий день. Неофіційна частина прихованого ринку праці визначається за допомогою спеціальних методик. Формування ринку праці як складової частини ринкових відносин в Україні тільки починається.

Наявність і взаємодія всіх елементів ринку праці є необхідною для його нормального функціонування, під яким слід розуміти стан, за якого створені всі умови для виконання функцій ринку праці. До них відносяться: організація зустрічі продавців і покупців праці; забезпечення конкурентного середовища на ринку праці; установа рівноважних ставок заробітної плати; сприяння держави вирішенню питань зайнятості; здійснення соціальної підтримки безробітних. Інші автори виділяють такі складові або елементи регіонального ринку праці: сторони ринкових відносин або суб'єкти ринку: працедавець або їх представники і люди, що шукають роботу; кон'юнктура ринку – співвідношення попиту та пропозиції праці, яке визначає ставки заробітної плати на конкретні види праці і рівень зайнятості населення; правові акти, що регламентують відносини суб'єктів ринку праці; служби зайнятості населення; інфраструктура ринку праці (служби профорієнтації, підготовки і перепідготовки працівників, рекламні фірми); альтернативні тимчасові форми забез-

печення зайнятості; система соціальних виплат і гарантій для безробітних; система фінансування політики зайнятості і служб зайнятості населення.

Висновки і пропозиції. Таким чином, забезпечення сталого соціально-економічного розвитку України як однієї із найбільших держав Європи пов'язане із вирішенням таких важливих питань, як розбудова сучасної соціально-орієнтованої економіки, відродження вітчизняного виробництва, відновлення соціальної захищеності населення. У практичному вирішенні цих найгостріших проблем одне із центральних місць займає ринок праці, що, як невід'ємна складова ринкової економіки, забезпечує розподіл та перерозподіл суспільної праці по галузях господарства, видах та формах діяльності, в територіальному просторі, за критерієм максимально ефективного використання трудового потенціалу домашнього господарства, підприємства, регіону, держави, та у відповідності із структурою суспільних потреб та форм власності. Ринок праці – це система обміну індивідуальних здібностей до праці на фонд життєвих цінностей, необхідних для відтворення робочої сили. Проведення аналізу наявного стану інфраструктури ринку праці свідчить, що об'єкт характеризується

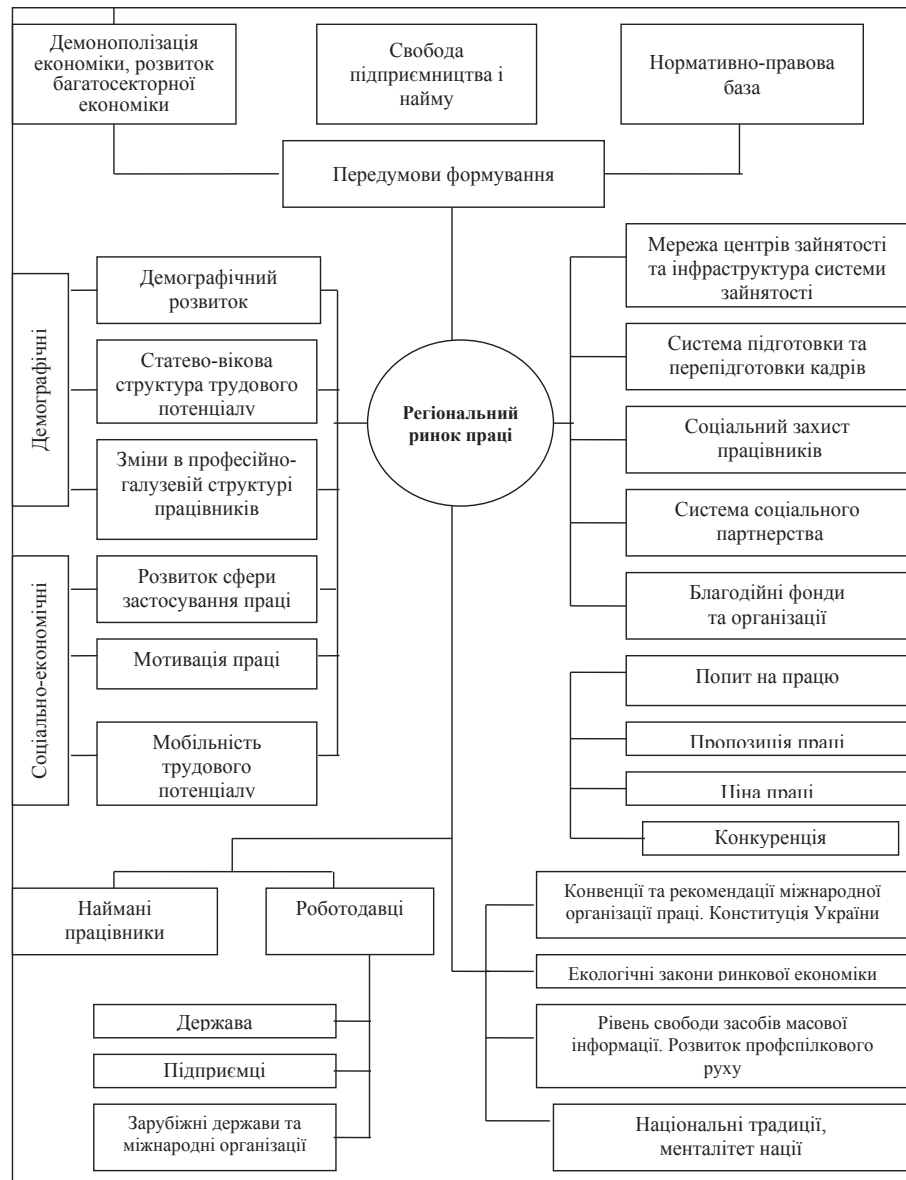

Рис. 1. Складові регіонального ринку праці

високим ступенем невизначеності, його поведінка великою мірою визначається впливом стохастичних факторів, до яких слід віднести нестабільність політичного середовища, кризове становище в економіці країни, вплив факторів глобального характеру, а головне – непередбачуваність людського

чинника, який має суб'єктивну природу. Потрібно підкреслити, що інфраструктура ринку праці та її інститути в нашій країні продовжують формуватися і удосконалюватися, тим самим залишаючи за собою питання проблем їх подальшого стратегічного розвитку.

Список літератури:

- Белінський П. Механізми розвитку ринкової інфраструктури в Україні // Вісник НАН України. – 2002. – № 4. – С. 15-23.
- Богиня Д.П. Основи економіки праці : навч. посіб. / Д.П. Богиня, О.А. Грیشнова ; 3-тє вид., стер. – К. : Знання-Прес, 2002. – 313 с.
- Буряк П.Ю. Экономика труда и социально-трудовые отношения : учеб. пособие / П.Ю. Буряк, Б.А. Карпшський, М.И. Григорьева. – К. : Центр учебной литературы, 2004. – 440 с.
- Василенко В.Н. Региональный рынок труда: особенности функционирования : монография / В.Н. Василенко, М.В. Жилина ; науч. ред. В.Н. Василенко ; НАН Украины. Ин-т экономико-правовых исследований. – Донецк : ООО «Юго-Восток, Лтд», 2010. – 223 с.
- Волкова О.В. Ринок праці : навч. посіб. / О.В. Волкова. – К. : ЦУЛ, 2007. – 624 с.
- Волкова О.В. Соціально-економічні детермінанти ринку праці України : монографія / О.В. Волкова. – Полтава : РВВ ПУСКУ, 2008. – 376 с.
- Генкин Б.М. Экономика и социология труда : учебник для вузов / Б.М. Генкин. – М. : НОРМА-ИНФРА-М, 1999. – 384 с.
- Горова А.О. Регулювання регіонального ринку праці в системі соціально-економічних відносин : автореф. дис. ... на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук : спец. 08.00.07 «Демографія, економіка праці, соціальна економіка і політика» / А.О. Горова. – Львів, 2003. – 20 с.
- Гук Н.А. Інфраструктурні аспекти функціонування ринку праці та особливості трансформацій у системі цінностей його учасників в умовах побудови інформаційного суспільства / Науковий вісник НЛТУ України. – 2010. – Вип. 20.6. – С. 191-197.
- Егоршина А.П. Методология управления трудовыми ресурсами : мо-нография / А.П. Егоршина, И.В. Гуськова. – Новгород : НИМБ, 2008. – 352 с.
- Завіновська Г.Т. Економіка праці : навч. посіб. / Г.Т. Завіновська. – К. : КНЕУ, 2003. – 300 с.
- Калина А.В. Економіка праці / А.В. Калина. – К. : МАУП, 2004. – 272 с.
- Конституція України [прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 р.] : Закон України від 28.06.1996 р. № 254к/96-ВР // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 30. – Ст. 141.
- Лепейко Т.І. Економіка праці : навч. посіб. / Т.І. Лепейко, Т.С. Шапо-шнікова, О.В. Толстікова. – Харків : ХНЕУ, 2006. – 232 с.
- Людкевич О., Людкевич В. Маркетингові основи розвитку інфраструктури ринку праці України // Україна: аспекти праці. – 2003. – № 3. – С. 3-10.
- Мазурок П. Методологічні та інституціональні основи визначення інфра-структури ринку праці України // Україна: аспекти праці. – 2005. – № 1. – С. 17-21.
- Марченко І.С. Інфраструктурна підтримка розвитку ринку праці України : [монографія] / І.С. Марченко. – К. : Ін-т демографії та соціальних досліджень імені М.В. Птухи НАН України, 2013. – 150 [2] с.
- Пинтаева М.Ю. Системный подход к исследованию инфраструктуры рынка труда // Проблемы социально-экономического развития на современном этапе : сб. науч. ст. / отв. ред. Б.И. Фролов. – М. : Проспект, 2007. – Вып. 9. – 0,4 п.л.
- Про державне прогнозування та розроблення програми економічного і соціального розвитку : Закон України від 23.03.2000 р. № 1602-III // Відомості Верховної Ради України. – 2000. – № 25. – Ст. 195. – (Зі змін.).
- Про зайнятість населення: Закон України від 1 березня 1991 р. № 803-XII // Відомості Верховної Ради УРСР. – 1991. – № 14. – Ст. 170. – (Зі змін.).
- Про затвердження Державної стратегії регіонального розвитку України на період до 2015 року : Постанова Кабінету Міністрів України від 21.07.2006 р. № 1001 // Офіційний вісник України. – 2006. – № 30. – Ст. 2132. – (Зі змін.).
- Про колективні договори і угоди : Закон України від 01.07.1993 р. № 3357-XII // Відомості Верховної Ради України. – 1993. – № 36. – Ст. 361. – (Зі змін.).
- Про Концепцію державної регіональної політики : Указ Президента України від 25.05.2001 р. № 341/2001 // Офіційний вісник України. – 2001. – № 22. – Ст. 983.
- Про підвищення соціальних гарантій для трудящих : Закон УРСР від 03.07.1991 р. № 1281-XII // Відомості Верховної Ради України. – 1991. – № 42. – Ст. 549. – (Зі змін.).
- Ткач А.А. Институциональные основы рыночной инфраструктуры : монография / НАН Украины. Об'єднаний ін-т економіки. – К., 2005. – 295 с.
- Топилин А.В. Территориальное перераспределение трудовых ресурсов в СССР / А.В. Топилин. – М. : Экономика, 1975. – 159 с.
- Чернявська О.В. Ринок праці : навч. посіб. 2-ге вид., перероб. та доп. / О.В. Чернявська. – К. : «Центр учбової літератури», 2013. – 522 с.
- Экономическая теория (политэкономия) : учебник / под ред. проф. Г.П. Журавлевой. – 5-е изд. – М. : ИНФРА-М, 2011. – 713 с.

Сивоконь А. В.

Институт экономико-правовых исследований Национальной академии наук Украины

ИНФРАСТРУКТУРНОЕ ОБЕСПЕЧЕНИЕ РЕГИОНАЛЬНОГО РЫНКА ТРУДА

Резюме

В статье рассмотрена сущность инфраструктуры, рыночной инфраструктуры, рынка труда. Определены и рассмотрены виды рыночной инфраструктуры. Исследованы функции рынка труда. Определены организационные составляющие инфраструктурного обеспечения рынка труда в региональном разрезе. Раскрыта сущность элементов (составляющих) регионального рынка труда.

Ключевые слова: инфраструктура, региональный рынок труда, функции.

Sivokon A. V.

Institute of Economic and Legal research of National Academy of Sciences of Ukraine

INFRASTRUCTURAL PROVIDING OF REGIONAL LABOUR-MARKET

Summary

In the article the essence shows infrastructure, market infrastructure, labor market. Identified and discussed types of market infrastructure. Investigated the function of the labor market. Defined organizational infrastructure component providing the labor market in the regions. The essence of the elements (components) regional labor market is revealed.

Keywords: infrastructure, regional labor market, functions.

УДК 332

Хорошилова І. О.

Харківський національний автомобільно-дорожній університет

ОЦІНКА РІВНЯ РОЗВИТКУ ТРАНСПОРТНОЇ СИСТЕМИ ЛУГАНСЬКОГО, ДОНЕЦЬКОГО ТА ХАРКІВСЬКОГО РЕГІОНІВ

У статті досліджено стан та розвиток транспортної системи Луганського, Донецького та Харківського регіонів. Наведено розрахунок приведеної собівартості перевезень. Надано оцінку транспортного потенціалу регіонів. Подано розрахунок середньозваженого коефіцієнту транспортного потенціалу регіонів, густоти мереж автомобільного та залізничного транспорту у східних регіонах та в середньому по Україні, розрахунок здатності до пересування 1000 осіб на автомобільних і залізничних шляхах у східних регіонах та в середньому по Україні і розрахунок здатності до вантажообігу 1000 т на автомобільних і залізничних шляхах у східних регіонах та в середньому по Україні.

Ключові слова: транспортна система, регіон, оцінка, потенціал, коефіцієнт, розвиток, розрахунок.

Постановка проблеми. Транспортний сектор відіграє важливу роль у функціонуванні та розвитку економіки держави, забезпечуючи зв'язок виробництва і споживання, є каталізатором активності економіки та руху товарно-матеріальних потоків, підтримує мобільність робочої сили та задовольняє потреби населення у перевезеннях. Розвинена транспортна інфраструктура формує «каркас» території та є базою для територіального розподілу праці, обумовлює динамічність і ефективність соціально-економічного розвитку як окремих регіонів, так і країни в цілому.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання, пов'язані з дослідженнями досвіду розвитку регіональних транспортних систем, розглядаються у працях зарубіжних і вітчизняних вчених: Д. Мачерет, А. Ришков, М. Воронцова, М. Кармен [1; 2]. Крім цього, також важливою проблемою є питання пов'язані із розвитком транспортної інфраструктури, дослідженнями якої займалися В.Г. Галабурда, В.А. Персіанов, А.А. Тімошін, П.Ф. Горбачев, І.А. Дмитрієв, В.Л. Дикань, В.В. Доєнін, Є.А. Сафронов та ін. [3-7]. Особливо варто відзначити суттєві здобутки за результатами наукових досліджень, які отримав Н.М. Бондар [9].

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми. Проте сучасна транспортна галузь України переживає період глибокої системної кризи. Існуюча система управління транспортно-дорожнім комплексом, стан виробничо-технічної бази і технологічний рівень організації перевезень за багатьма параметрами не відповідають зростаючим потребам суспільства та європейським стандартам якості надання транспортних послуг, перешкоджають підвищенню ефективності її функціонування та потребують докорінного реформування та модернізації транспортних систем регіонів. Це можливо здійснити тільки за умов проведення якісної оцінки розвитку транспортної системи Луганського, Донецького і Харківського регіонів.

Метою статті є оцінювання рівня розвитку транспортної системи Луганського, Донецького та Харківського регіонів.

Виклад основного матеріалу. Оцінювання рівня розвитку транспортної системи регіонів здійснено за допомогою такого показника, як собівартість транспортних послуг. Собівартість перевезення вантажів і пасажирів на будь-якому виді транспорту визначається за формулами:

$$C_B = \frac{B_B}{\sum pl} \text{ та } C_{П} = \frac{B_{П}}{\sum al}, \quad (1)$$

де B_B та $B_{П}$ – поточні експлуатаційні витрати за розрахунковий період відповідно по вантажному і пасажирському руху;

$\sum pl$ та $\sum al$ – виконаний вантажообіг і, відповідно, пасажирообіг за той же період.

Собівартість перевезень у приведених тонно-кілометрах обчислюється за формулою:

$$C_{ПРИВ} = \frac{B_B + B_{П}}{\sum pl + \sum al}. \quad (2)$$

Враховуючи той факт, що офіційна статистика надає інформацію щодо сукупних операційних витрат за вантажними і пасажирськими перевезеннями, можемо розрахувати тільки загальний приведений показник собівартості транспортних перевезень (табл. 1).

На жаль, проаналізувати певну динаміку приведеної собівартості транспортних послуг можливо тільки для Луганської області, де наявні всі дані для розрахунку. Інші два регіони мають усі необхідні цифри тільки за 2013 рік. Отже, протягом 2011–2013 років собівартість транспортних послуг коливалася продемонструвавши найбільш значення у 2012 р., що пояснюється підготовкою до проведення чемпіонату з футболу «Євро-2012» у рамках якого Луганській області була відведена роль «тренувальної бази».